

THE ENVIRONMENTAL LABELLING OPTIONS FOR CONTRIBUTION TO SOME CHANGE IN THE PATTERNS OF CONSUMPTION AND PRODUCTION

MIROSLAV RUSKO - VOJTECH FERENCZ

MOŽNOSTI ENVIRONMENTÁLNEJ ZNAČKY PRISPIEŤ K ZMENE VZORCOV SPOTREBY A VÝROBY

ABSTRAKT

Environmentálne označovanie produktov sa stalo v oblasti výrobkov a služieb rozšíreným nástrojom environmentálnej politiky v Európskej únii. V zmysle aktivít v oblasti normalizácie, ktoré vykonala Medzinárodná organizácia pre normalizáciu (ISO), možno rozlíšiť tri dobrovoľné prístupy k označovaniu, t.j. typ I (ISO 14024) sa vzťahuje na certifikačné programy na základe daných kritérií, type II (ISO 14021) opisuje vlastné environmentálne tvrdenie a typ III (ISO 14025) sa vzťahuje na kvantifikované informácie o výrobku, ktoré je založené na nezávislom overovaní pomocou stanovených kritérií. Environmentálne označovanie produktov, akým je európska environmentálna značka a tiež značka "Environmentálne vhodný výrobok" sa vzťahuje na typ I, t.j. výrobky a služby nesúce túto značku sú menej škodlivé pre životné prostredie ako ich substituenti bez takejto známky. V rámci environmentálneho označovania produktov sú stanovené minimálne požiadavky na výroby v oblasti ochrany životného prostredia. V rámci procesu získavania príslušnej environmentálnej značky sa posudzujú potenciálne dopady na životné prostredie výrobku alebo služby v rámci posúdenia jeho životného cyklu. Environmentálne označovanie produktov má dva všeobecné ciele, t.j. [1] poskytovať spotrebiteľom príslušné informácie o environmentálnej vhodnosti daného výrobku alebo služby a tým zvýšenie efektivity trhu (informačná politika nástroja), [2] zníženie (negatívneho) vplyvu na životné prostredie prostredníctvom ponuky environmentálne menej škodlivých výrobkov a služieb na trhu (nástroj politiky životného prostredia).

Keľúčové slová: environment, značka

ABSTRACT

With regard to products and services environmental labelling has become a wide-spread market based environmental policy instrument in the European Union. The range of environmental labelling reaches from mandatory to voluntary approaches. According to standardisation efforts undertaken by the International Organisation for Standardisation (ISO) three voluntary labelling approaches can be distinguished: Its Technical Committee 207 developed three types of voluntary labels: Type I (ISO 14024) refers to criteria-based certification programmes, Type II (ISO 14021) describes self-declared environmental claims and Type III (ISO 14025) applies to quantified product information that is based upon independent verification using present indices. Eco-labelling such as the European eco-label and eco-label "Environmentálne vhodný produkt" refers to ISO type I labels as making a positive statement that identifies products and services as being less harmful to the environment than products in the same product category without a label. Eco-labelling differs fundamentally from the setting of minimum product standards or requirements that it rewards environmental leadership. Eco-labels (could) refer to several environmental issues referring to potential environmental impacts of products or services based on life-cycle considerations. Environmental labelling, and in particular eco-labels, claim to have two general objectives: [1] providing consumers with the information they desire and thereby increasing market efficiency (information policy instrument) and [2] reducing the (negative) environmental impacts via offering environmentally less harmful products and services in the market (environmental policy instrument)

Key words: environment, label

Úvod

Trvalo udržateľný rozvoj (TUR) ako nadrezortná a prierezová problematika vyžaduje pre svoje uplatňovanie existenciu vhodných proenvironmentálne orientovaných nástrojov. Medzi takého nástroje sa zaraďuje aj environmentálne označovanie produktov.

Pojmy trvalá udržateľnosť (sustainability) a trvalo udržateľný rozvoj (sustainable development) sa začali používať začiatkom 70-tych rokov najmä v súvislosti s poznaním, že nekontrolovateľný rast akýkoľvek (populácie, výroby, spotreby, znečistenia a pod.) je neudržateľný v prostredí obmedzených zdrojov.

Trvalo udržateľný rozvoj v Slovenskej republike právne vymedzuje § 6 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí. Podľa neho ide o taký "rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov."

Trvalo udržateľným rozvojom sa rozumie cielený, dlhodobý (priebežný), komplexný a synergický proces, ovplyvňujúci podmienky a všetky aspekty života (kultúrne, sociálne, ekonomické, environmentálne a inštitucionálne), na všetkých úrovniach (lokálnej, regionálnej, globálnej) a smerujúci k takému funkčnému modelu určitého spoločenstva (miestnej a regionálnej komunity, krajiny, medzinárodného spoločenstva), ktorý kvalitne uspokojuje biologické, materiálne, duchovné a sociálne potreby a záujmy ľudí, pričom eliminuje alebo výrazne obmedzuje zásahy ohrozujúce, poškodzujúce alebo ničiace

podmienky a formy života, nezaťažuje krajinu nad únosnú mieru, rozumne využíva jej zdroje a chráni kultúrne a prírodné dedičstvo.

Koncepcia TUR sa postupne stáva spoločnou víziou pre ľudstvo, k naplneniu ktorej hľadajú jednotlivé krajiny svoje špecifické cesty, pričom sa snažia využívať skúsenosti iných krajín resp. adaptovať na svoje podmienky spoločné záväzky, ktoré prijali na medzinárodnej úrovni. Jednotlivé krajiny sa tak popri plnení záverov medzinárodných dohôd podporujúcich prechod k TUR snažia podporovať trvalo udržateľný rozvoj nasledovnými spôsobmi:

- implementáciu princípov TUR do dlhodobých stratégií rozvoja ekonomiky a spoločnosti, resp. koncipovaním jednotlivých politík tak, aby boli viac naklonené smerovaniu k TUR,
- postupným perspektívnym zavádzaním jednotlivých politík, ktoré smerujú k zmenám vzorcov výroby a spotreby. Takéto politiky by potom mohli napomôcť presmerovať súčasné ekonomické systémy k systémom viac podporujúcim prechod k TUR,
- konštruovaním a využitím nových ekonomických nástrojov podporujúcich implementáciu princípov TUR do ekonomického systému,
- vytváraním a realizáciou stratégií podporujúcich smerovanie k TUR,
- vytváraním a realizáciou programov a projektov podporujúcich smerovanie k TUR,
- podporou lokálnej a komunitnej ekonomiky a lokálnych systémov podporujúcich implementáciu princípov TUR na regionálnej úrovni.¹

Náhrada industriálneho modelu ekonomiky udržateľným modelom ekonomiky

TUR v ekonomickom kontexte by mal vychádzať z takej ekonomickej orientácie a súboru nástrojov, ktoré by nahradili doterajší industriálny model rozvoja spoločnosti novým modelom ekonomiky založenom na trvalo udržateľných ekonomických princípoch podporujúcich dlhodobý sociálne a environmentálne priaznivý rozvoj. Predstava TUR z ekonomického hľadiska by mala byť chápaná ako ďalší vývinový stupeň ľudskej civilizácie nasledujúci po agrárnom a industriálnom stupni vývoja.

Potreba prechodu ekonomiky a spoločnosti k trvalo udržateľnému modelu sa prejavila v druhej polovici 20. storočia v spojení najmä s týmito procesmi:

- prechod vyspelých priemyselných krajín do postindustriálnej fázy rozvoja - pretrvávajúci od polovice 60-tych rokov a charakteristický prenesením ťažiska fungovania ekonomiky zo sektoru priemyslu do sektorov služieb a informatiky; spojený so zavádzaním niektorých nových ekonomických princípov podporujúcich TUR - napr. nahradzovanie hmotných tokov v ekonomike nehmotnými, postupujúca decentralizácia, diverzifikácia, zdieľanie zdrojov a podobne;
- zmena zdrojovej základne ekonomiky – dôsledok následkov dlhodobého neregulovaného čerpania limitovaných prírodných zdrojov (prejavujúcich sa napr. ropnými a energetickými krízami, zmenami cien surovín, internalizáciou skutočných nákladov do cien výrobkov) od polovice 60-tych rokov, vzájomne prepojený s nástupom nových environmentálne priaznivejších technológií;
- globalizácia svetovej ekonomiky – je prirodzeným dôsledkom technického, ekonomického a spoločenského vývoja, prejavuje sa najmä vo vytváraní celosvetového globálneho trhu riadeného nadnárodnými spoločnosťami a inštitúciami. Pre národné ekonomiky menej vyspelých krajín predstavuje na jednej strane určitú hrozbu (spôsobujúcu napr. unifikáciu ekonomík jednotlivých krajín spojenú s rozširovaním vzorcov výroby a spotreby založených na princípoch industrializmu), na druhej strane prínos v podobe nástupu moderných informačných technológií (spojeným s celosvetovým rozširovaním siete Internet a presunom ekonomických aktivít od hmotných tokov smerom k nehmotným informačným tokom). Tento proces značne ovplyvňujú nadnárodné inštitúcie (napr. Svetová banka, MMF a WTO).²

Industriálne štádium vývoja ekonomiky a spoločnosti (19.-20. storočie) založili na továrenskej priemyselnej veľkovýrobe, predstavujúcej dominantu hospodárstva. Jej základom je vysoký stupeň mechanizácie, úzka špecializácia, vysoká náročnosť na počet pracovníkov, štandardizácia, špecializácia, synchronizácia, koncentrácia, maximalizácia, centralizácia a pod. Industriálny model fungovania ekonomiky po 150-200 rokoch vyčerpал svoje rozvojové možnosti, pretože bol založený predovšetkým na celkovej expanzii a neúmernom čerpaní zdrojov a surovín. Nový model fungovania ekonomiky by mal byť založený na celkovej štruktúrálnej zmene hospodárstva, spočívajúcej v zmene vzorcov výroby a spotreby, minimalizácii vstupov a efektívnom zhodnocovaní zdrojov, prechode od využívania neobnoviteľných zdrojov k obnoviteľným zdrojom, od unifikovanej, sériovej a masovej výroby k výrobe diverzifikovanej, vzájomnom prepojení výrobných postupov a pod. Nástup postindustriálneho štádia hospodárstva v uplynulých desaťročiach umožňuje výmenu industriálneho modelu vývoja ekonomiky modelom zabezpečujúcim TUR (diverzifikácia, subsidiarita, decentralizácia, dekoncentrácia) a zároveň v sebe integruje sociálne a environmentálne priaznivé prístupy a technológie.³

¹ Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja. p. 100-101 - [on-line] Available on - URL: <http://www.minzp.sk/dokumenty/strategicke-dokumenty/>

² Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja. p. 100-101 - [on-line] Available on - URL: <http://www.minzp.sk/dokumenty/strategicke-dokumenty/>

³ Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja. p. 100-101 - [on-line] Available on - URL: <http://www.minzp.sk/dokumenty/strategicke-dokumenty/>

Environmentálne označovanie produktov

Eco-značenie má rôzne významy a dôsledky pre zúčastnené strany v životnom cykle produktu. Napríklad spoločnosti uplatňujúci environmentálnu značku na svojich výrobkoch v úmysle zvýšiť svoj podiel na trhu a nahradiť environmentálne menej vhodné "konvenčné" produkty produktmi s environmentálnou značkou. Ďalší konkurenti na trhu by mohli byť ovplyvnení environmentálnymi značkami v tom zmysle, že by mohli stimulovať environmentálne priaznivejší vývoj a inovácie. Obchodníci by mohli odlišiť svoje postupy v rámci verejného obstarávania o rad produktov, nesúcich environmentálnu značku na úkor výrobkov bez environmentálnej značky. Zároveň by sa mohli dostať do povedomia environmentálne problémy v rámci určitej skupiny výrobkov. Spotrebiteľia by mohli mať na pamäti environmentálne značky a použiť ich ako dodatočnú podporu pri nakupovaní. Spotrebiteľia by sa mohli stať citliví na výzvy v oblasti životného prostredia vo všeobecnosti a pristupovať ohľadupľnejšie k ochrane životného prostredia v rámci svojho správania. Aj tieto príklady ukazujú, že potenciálne vplyvy environmentálnej značky sú zložitejšie a že z pohľadu prínosu pre životné prostredie je potrebné zohľadniť:

- priame prínosy pre životné prostredie, t.j. zlepšenie životného prostredia dosiahnuté prostredníctvom používania environmentálnych značiek na výrobkoch a službách;
- nepriame environmentálne prínosy, t.j. pozitívne vplyvy na životné prostredie vyvolané schémami pre environmentálnej značky na podniky a spoločnosť (napr. kritériá v rámci neformálnej spolupráce, iniciácia pre kooperatívnu akciu/spoluprácu atď.).⁴

Na riešenie environmentálnych problémov a environmentálnu motiváciu výrobcov sa presadzuje environmentálne hodnotenie a označovanie výrobkov ako jedna z foriem preventívnej environmentálnej stratégie. Úspešne sa používajú viaceré programy využívajúce pravidlá obchodu, založené na princípe dobrovoľnosti, medzi ktoré patrí aj ekolabeling - poslovenčenie anglického eco-labelling – doslova znamená ekotiketovanie, čiže označovanie produktov (výrobkov a služieb), ktoré sú k životnému prostrediu ohľadupľnejšie ako ich substituenti. Ich hlavným cieľom je podporovať ochranu životného prostredia a prevenciu znečistenia v rovnováhe so socio-ekonomickými potrebami. V posledných desaťročiach došlo k významnému rozšíreniu spektra proenvironmentálne orientovaných dobrovoľných prístupov v politike životného prostredia na národnej ale aj medzinárodnej úrovni. Došlo k štandardizácii niektorých postupov. Súčasne s ich praktickým rozširovaním začal prebiehať ich výskum, zameraný nielen na skúmanie teoretických aspektov, ale aj zovšeobecňovanie praktických skúseností získaných z jednotlivých štúdií.⁵ Uplatňovanie proenvironmentálne orientovaných prístupov v praxi vyplýva nielen z úsilia a požiadaviek štátnych orgánov životného prostredia, ale aj zo záujmov výrobcov a spotrebiteľskej verejnosti.⁶ Spotrebiteľovi signalizuje environmentálna značka pozitívnu informáciu, že daný výrobok pri zachovaní svojich kvalitatívnych parametrov na rozdiel od ostatných substituentov (výrobky porovnateľných kvalitatívnych parametrov) má nadštandardné environmentálne parametre v rámci súčasných možností vedy a techniky, t.j. je k životnému prostrediu ohľadupľnejší ako ostatní substituenti.⁷

Environmentálne označovanie môžeme rozlíšiť na základe dôveryhodnosti a množstva informácií, ktoré sú formou environmentálneho označovania poskytované používateľovi.⁸ V širšej rodine environmentálnych označení a prehlásení, týkajúcich sa výrobkov a služieb, sa nachádzajú značky s rôznou mierou vzťahu k životnému prostrediu alebo jeho zložkám, pričom môžeme rozlíšiť typy:

- typy normalizované v rámci ISO/TC/207 - súbor noriem radu ISO 14000, t.j. environmentálne označovanie výrobkov typ I, II, III;⁹
- typy normalizované mimo noriem radu ISO 14000;
- druhy nenormalizované.^{10, 11}

Medzi súvisiace označovanie patrí označovanie CE, Slovenská značka zhody C_{SK}, Značka kvality SK.^{12, 13, 14}

⁴ EVER: Evaluation of EMAS and Eco-Label for their Revision. Report 2: Research findings, 26 December 2005. - Consortium leader: IEFÉ- Università Bocconi, Partners: Adelphi Consult, IOEW, office Heidelberg, SPRU, Sussex University, Valor & Tinge A/S

⁵ SUCHÁNEK, Z., Normy ISO pro environmentální značení – účinný podpůrný nástroj environmentálního managementu nebo konfliktní téma? In RUSKO, M. [Ed.] Manažérstvo životného prostredia (EMS, EMAS), Banská Bystrica. 1998

⁶ RUSKO, M., 2006. *Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo*. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.

⁷ RUSKO M. - PIATRIK M. - KOTOVICOVÁ J., 2004. *Environmentálne manažérstvo*. - Žilina: Strix. Edícia EV-1, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-0-9, 175 s.

⁸ RUSKO, M., 2006. *Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo*. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.

⁹ ISO/TC 207 Environmental management. - [on-line] Available on - URL:

http://www.iso.org/iso/iso_technical_committee?commid=54808

¹⁰ Global Ecolabelling Network. - [on-line] Available on - URL: <http://www.globalecolabelling.net/>

¹¹ EU Ecolabel. - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>

¹² Označovanie CE. - [on-line] Available on - URL: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/cemarking/index_sk.htm

¹³ Slovenská značka zhody CSK. - Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁴ Značka kvality SK. - [on-line] Available on - URL: <http://www.znackakvality.sk/index.php?start>

Environmentálne označovanie vo svete

V medzinárodnom meradle existuje viac ako 30 národných a nadnárodných systémov environmentálneho označovania. (tab. 1).

Tab. 1 Značka a schémy environmentálneho označovania vo svete

značka	schéma	Available on - URL:
	Česká republika Ekologický šetrný výrobek	www.cenia.cz www.ekoznacka.cz
	Spolková republika Nemecko <i>Der Blaue Engel</i>	www.blauer-engel.de/englisch/blauer_engel
	Rakúsko <i>Umweltzeichen</i>	www.ecodesign.at
	Maďarsko <i>Környezetbarát termék</i>	www.kornyezetbarat-termek.hu
	USA <i>Green Seal</i>	www.greenseal.org
	Kanada <i>Environmental Choice – Choix Environnemental</i>	www.terrachoice.com
	Holandsko <i>Milieukeur</i>	http://www.milieukeur.nl/19/home.html
	Rusko <i>Vitality leaf</i> [Saint-Petersburg Ecological Union - Листок жизни]	http://ecounion.ru/en
	Škandinávské krajiny - Nórsko, Švédsko, Island, Fínsko <i>Nordic Swan</i>	www.svanen.nu/Eng/criteria/kriterietraff.asp
	Korea <i>Korea Environmental Labelling Association (KELA)</i>	http://www.kela.or.kr/english/
	Japonsko <i>Japan Environment Association</i>	http://www.eic.or.jp/jea/index-e.html

Vo svete bola v roku 1994 založená globálna sieť environmentálneho označovania výrobkov a služieb – GEN - Global Ecollabelling Network, nezisková asociácia ekolabelingových organizácií z celého sveta. Združuje programy environmentálneho označovania Ameriky, Ázie, Európy, Oceánie a Austrálie. (obr. 1) V súčasnosti má 28 členov.

Obr. 1 Global Ecollabelling Network ¹⁵

Environmentálna značka EÚ

V rámci EÚ je možné získať environmentálnu značku „Environmentálna značka EÚ“ (obr. 2), predtým „Európsky kvet“. Udeľovanie európskej environmentálnej značky sa vykonáva podľa nariadenia EP a R (ES) č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ.¹⁶ Register platných Rozhodnutí Európskej komisie (EK) pre jednotlivé skupiny produktov je prezentovaný v tab.2.

Obr. 2 Environmentálna značka „Environmentálna značka EÚ“¹⁷

Tab. 2 Register platných Rozhodnutí Európskej komisie ¹⁸

SKUPINA PRODUKTOV	ČÍSLO ROZHODNUTIA EK	PLATNOSŤ ROZHODNUTIA EK
Univerzálne čistiace prostriedky a sanitárne čistiace prostriedky (All purpose cleaners and sanitary cleaners)	2011/383/EÚ	28.6.2015
Detergenty určené do umývačiek riadu (Detergents for dishwashers)	2011/263/EÚ	28.4.2015
Detergenty na ručné umývanie riadu (Hand dishwashing detergents)	2011/382/EÚ	24.6.2015
Pracie prostriedky (Laundry detergents)	2011/264/EÚ	28.4.2015
Mydlá, šampóny a vlasové kondicionéry (Soaps, shampoos and hair conditioners)	2007/506/ES	31.3.2013 platnosť predĺžená do 31.12.2014
Svetelné zdroje (Light sources)	2011/331/EÚ	6.6.2013 platnosť predĺžená do 31.12.2014
Osobné počítače (Personal computers)	2011/337/EÚ	9.6.2014 platnosť predĺžená do 31.12.2015
Notebooky (Notebook computers)	2011/330/EÚ	6.6.2014 platnosť predĺžená do 31.12.2015
Televízory (Televisions)	2009/300/ES	31.10.2013 platnosť predĺžená do 31.10.2014
Pôdne melioráty (Soil improvers)	2006/799/ES	31.12.2013 platnosť predĺžená do 31.12.2014
Rastové médiá (Growing media)	2007/64/ES	31.12.2013 platnosť predĺžená do 31.12.2014
Tepelné čerpadlá poháňané elektrinou alebo plynom a plynové absorpčné tepelné čerpadlá (Heat pumps)	2007/742/ES	31.12.2016
Kopírovací a grafický papier (Copying and graphic paper)	2011/332/EÚ	7.6.2015
Posteľné matrace (Bed Mattresses)	2014/391/EÚ	23.6.2018

¹⁵ Global Ecollabelling Network. - [on-line] Available on - URL: www.gen.gr.jp

¹⁶ Nariadenie EP a R (ES) č. 66/2010 z 25. novembra 2009 o environmentálnej značke EÚ.

¹⁷ The EU Ecolabel. - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/ecolabel>

¹⁸ Register platných Rozhodnutí Európskej komisie. SAŽP OEMBD Bratislava - [on-line] Available on - URL: <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1567>

Tuhé krytiny (Hard coverings)	2009/607/ES	10.7.2013 platnosť predĺžená do 30.11. 2017
Textilné podlahové krytiny (Textile floor coverings)	2009/967/ES	1.12.2013 platnosť predĺžená do 31.12. 2015
Drevené podlahové krytiny (Wooden floor coverings)	2010/18/ES	27.12.2013 platnosť predĺžená do 31.12. 2015
Vnúťorné a vonkajšie náterové farby a laky (Indoor and Outdoor paints and varnishes)	2014/312/EÚ	28.5.2018
Textilné výrobky (Textile products)	2014/350/EÚ	5.6.2018
Obuv (Footwear)	2009/563/ES	10.7.2013 platnosť predĺžená do 30.6. 2015
Kempingové služby (Campsite services)	2009/564/ES	10.7.2013 platnosť predĺžená do 30.11. 2015
Turistická ubytovacia služba (Tourist accommodation service)	2009/578/ES	10.7.2013 platnosť predĺžená do 30.11. 2015
Mazadlá (Lubricants)	2011/381/EÚ	24.6.2015
Tissue papier (Tissue paper)	2009/568/ES	10.7.2013 platnosť predĺžená do 30.6. 2015
Drevený nábytok (Wooden furniture)	2009/894/ES	1.12.2013 platnosť predĺžená do 31.12. 2014
Novinový papier (Newsprint paper)	2012/448/EÚ	12.7.2015
Potlačený papier (Printed paper)	2012/481/EÚ	16.8.2015
Zobrazovacie zariadenia (Imaging Equipment)	2013/806/EÚ	17.12.2017
Detergenty do automatických umývačiek riadu používaných v priemysle a vo verejných zariadeniach (Industrial and Institutional Automatic Dishwashers Detergents)	2012/720/EÚ	14.11.2016
Pracie prostriedky na použitie v priemysle a verejných zariadeniach (Industrial and Institutional Laundry Detergents)	2012/721/EÚ	14.11.2016
Zdravotnotechnické armatúry (Sanitary Tapware)	2013/250/EÚ	21.5.2017
Splachovacie záchody a pisoáre (Flushing Toilets and Urinals)	2013/641/EÚ	7.11.2017
Ohrievače vody (Water-based heaters)	2014/314/EÚ	28.5.2018
Spracované papierenské výrobky (Converted paper)	2014/256/EÚ	2.5.2017

Environmentálne označovanie produktov v podmienkach Slovenskej republiky

Environmentálne označovanie produktov je dobrovoľný nástroj environmentálnej politiky na ochranu životného prostredia. V podmienkach Slovenskej republiky sa environmentálne označovanie realizuje od roku 1997 prostredníctvom národnej schémy na udeľovanie národnej environmentálnej značky „Environmentálne vhodný produkt“. (obr. 3) Podmienky a postup pri udeľovaní a používaní národnej environmentálnej značky upravuje zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov.¹⁹

Od roku 2004, t.j. vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie, majú žiadatelia možnosť získať aj európsku environmentálnu značku „Environmentálna značka EÚ“ (obr. 2), predtým „Európsky kvet“. Udeľovanie európskej environmentálnej značky sa vykonáva podľa nariadenia EP a R (ES) č. 66/2010 o environmentálnej značke EÚ.²⁰

Obr. 3 Environmentálna značka „Environmentálne vhodný produkt“ a „Environmentálna značka EÚ“

Cieľom národnej a európskej schémy environmentálneho označovania produktov je zmiernenie negatívneho vplyvu spotreby a výroby na životné prostredie, zdravie, klímu a prírodné zdroje prostredníctvom propagácie environmentálne vhodných produktov (výrobkov alebo služieb). Environmentálne značky poskytujú zákazníkom presné, nezavádzajúce a vedecky

¹⁹ Zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov

²⁰ Nariadenie EP a R (ES) č. 66/2010 z 25. novembra 2009 o environmentálnej značke EÚ.

podložené informácie o vplyve produktov na životné prostredie. Systém udeľovania národnej a európskej environmentálnej značky predstavuje environmentálne označovanie typu I, ktoré je štandardizované medzinárodnou normou STN EN ISO 14024. Ide o posúdenie zhody produktu s vopred stanovenými environmentálnymi kritériami. Ústredným orgánom štátnej správy na úseku environmentálneho označovania produktov je Ministerstvo životného prostredia SR, ktoré je zároveň príslušným orgánom pre proces európskeho environmentálneho označovania. Slovenská agentúra životného prostredia Odbor environmentálneho manažérstva a Bazilejského dohovoru v Bratislave na základe poverenia MŽP SR odborne a technicky zabezpečuje činnosti súvisiace s príslušnými procesmi, vrátane Registra Oznámení MŽP SR (tab. 3).

Tab. 3 Register Oznámení MŽP SR ²¹

Skupina produktov	Oznámenie MŽP SR	Platnosť oznámenia
Plynové infražiarčiče (Gas infra-red heaters)	1/12	01/2012 - 01/2015
Okná a vonkajšie dvere (Windows and external doors)	2/12	03/2012 - 03/2015
Biodegradovateľné plastové materiály a produkty z nich (Biodegradable plastic materials and products of them)	3/12	08/2012-08/2015
Sorpčné materiály (Sorbents)	4/12	08/2012-08/2015
Cementy (Cements)	1/13	03/2013-03/2016
Betónové strešné krytiny (Concrete roofing tiles)	2/13	04/2013-04/2016
Vykurovacie kotly na plyné palivá vybavené horákom s ventilátorom alebo atmosférickým horákom (Gas heating boilers with forced draught burner or atmospheric burner)	3/13	05/2013-05/2016
Lepidlá a tmely (Adhesives and sealants)	4/13	08/2013-08/2016
Tuhé ušľachtilé biopalivá (Solid generous biofuels)	5/13	08/2013-08/2016
Baliaci papier a vlnitá lepenka (Products of corrugated cardboard from recycled fibres)	1/14	01/2014- 01/2017
Dosky na báze dreva (Wooden boards)	2/14	01/2014- 01/2017
Drôtokamenné konštrukcie (Wire-stone constructions)	3/14	01/2014- 01/2017
Prostriedky na zimnú údržbu (Winter Maintenance Agents)	4/14	03/2014- 03/2017
Zariadenia na spaľovanie tuhej biomasy (Combustion equipment of solid biomass)	5/14	03/2014- 03/2017
Murovacie materiály (Masonry materials)	6/14	08/2014 – 08/2017
Tissue papier (Tissue paper)	7/14	08/2014 - 08/2017

ZÁVER

Ochrana životného prostredia a smerovanie k takému rozvoju spoločnosti, ktorý umožní ekonomický rozvoj, zvyšovanie životnej úrovne a zároveň zachová prírodu a zdroje pre ďalšie generácie, si vyžaduje poznanie súčasného stavu a prijatie adekvátnych opatrení na elimináciu negatívnych vplyvov na prostredie. Výsledkom by mal byť kvalitatívne environmentálne prijateľnejší prístup pri čerpaní zdrojov, vo výrobe a spotrebe, ktorý by ale nevznikol na základe príkazov či zákazov, ale na základe prirodzeného ľudského poznania, ktoré sa môže ďalej rozvíjať bez hrozby sankcií alebo nariadení. Medzi významné prvky politiky ochrany životného prostredia a udržateľného rozvoja, uplatňované na konci minulého storočia a v súčasnosti, patria tendencie presadzovať stratégie proaktívnych a proudržateľných prístupov. Nástupom týchto aktivít na všetkých úrovniach spoločnosti (geografickej, regionálnej, štátnej, mimovládnej, podnikovej, resp. sektorovej), vznikol súčasný stav značnej diverzity v oblasti environmentálneho označovania. Uplatňovanie environmentálneho označovania v praxi vyplýva nielen z úsilia a požiadaviek štátnych orgánov, ale aj zo záujmov výrobcov a spotrebiteľskej verejnosti.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- EU Ecolabel. - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/>
- EVER: Evaluation of EMAS and Eco-Label for their Revision. Report 2: Research findings, 26 December 2005. - Consortium leader: IEFE- Università Bocconi, Partners: Adelphi Consult, IOEW, office Heidelberg, SPRU, Sussex University, Valor & Tinge A/S
- Global Ecolabelling Network. - [on-line] Available on - URL: <http://www.globalecolabelling.net/>
- Global Ecolabelling Network. - [on-line] Available on - URL: www.gen.gr.jp
- ISO/TC 207 Environmental management. - [on-line] Available on - URL: http://www.iso.org/iso/iso_technical_committee?commid=54808
- Nariadenie EP a R (ES) č. 66/2010 z 25. novembra 2009 o environmentálnej značke EÚ.
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja. p. 100-101 - [on-line] Available on - URL: <http://www.minzp.sk/dokumenty/strategie-dokumenty/>

²¹ SAŽP OEMBD Bratislava. - [on-line] Available on - URL: <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1669>

Manažérstvo životného prostredia 2014 ♦ Management of Environment 2014

Zborník - XIV. medzinárodná vedecká konferencia, 28. - 29. marec 2014 v Bojniciach
Proceedings of the 14rd International Conference, Bojnice, March 28 - 29, 2014
■ Žilina: Strix. Edícia ESE-20, ISBN 978-80-89281-98-5 ■ Rusko, M. - Harangozó, J. [Eds.] ■

- Označovanie CE. - [on-line] Available on - URL: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/cemarking/index_sk.htm
- Register platných Rozhodnutí Európskej komisie. SAŽP OEMBD Bratislava - [on-line] Available on - URL: <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1567>
- RUSKO M. - PIATRIK M. - KOTOVICOVÁ J., 2004. *Environmentálne manažérstvo*. - Žilina: Strix. Edícia EV-1, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-0-9, 175 s.
- RUSKO, M., 2006. *Bezpečnostné a environmentálne manažérstvo*. - Bratislava: VeV et Strix, Edícia EV-7, Prvé slovenské vydanie, ISBN 80-969257-9-2, 389 s.
- SAŽP OEMBD Bratislava. - [on-line] Available on - URL: <http://www.sazp.sk/public/index/go.php?id=1669>
- Slovenská značka zhody CSK. - Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- SUCHÁNEK, Z., Normy ISO pro environmentální značení – účinný podpůrný nástroj environmentálního managementu nebo konfliktní téma? In RUSKO, M. [Ed.] *Manažérstvo životného prostredia (EMS, EMAS)*, Banská Bystrica. 1998
- The EU Ecolabel . - [on-line] Available on - URL: <http://ec.europa.eu/ecolabel>
- Zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov v znení neskorších predpisov
- Značka kvality SK. - [on-line] Available on - URL: <http://www.znackakvality.sk/index.php?start>

ADRESY AUTOROV

doc. RNDr. Miroslav RUSKO, PhD., Slovenská technická univerzita v Bratislave, Materiálovotechnologická fakulta Trnava, Botanická 49, 917 01 Trnava, Slovenská republika, e-mail: >miroslav.rusko@stuba.sk<

Ing. Vojtech FERENCZ, PhD., Ministerstvo životného prostredia SR, Nám. L.Štúra 1, 812 35 Bratislava

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.

Manažérstvo životného prostredia 2014 ♦ Management of Environment´ 2014

Zborník - XIV. medzinárodná vedecká konferencia, 28. - 29. marec 2014 v Bojniciach
Proceedings of the 14rd International Conference, Bojnice, March 28 - 29, 2014
■ Žilina:Strix. Edícia ESE-20, ISBN 978-80-89281-98-5 ■ Rusko,M.- Harangozó,J.[Eds.] ■